

OKM:n virkamiehille 7.2.2023 lähetetty pyyntö:

Sivistysvaliokunta pyytää teiltä valiokunnan huomiseen kokoukseen selvitystänne HE 43/2022 vp ja 313/2022 vp:ssä olevasta 25 h §:n 1 momenttiin ehdotetun toisen virkkeen merkityksestä: mitkä ovat ko. virkkeen vaikutukset eri osapuolille (esim. tekijöille ja käyttäjille). Teiltä pyydetään em. arviota tilanteesta, että ko. virke säilyy säännöksessä ja tilanteesta, että ko. virkettä ei säännöksessä olisi.

OKM:n 7.2.2023 antama vastaus:

Alla arviomme vaikutuksista,

- 1) jos HE 43/2022:een sisältyvä 25 h §:n 1 momentti säilytetään HE:n muodossa
- 2) jos kyseiseen 1 momenttiin ehdotettu toinen virke poistetaan

Tilanne 1: jos virke säilytetään,

- vahvistaa direktiivissä olevan (kv. konventiopohjaan ja EU-lainsäädäntöön verrattuna) lisäelementin, joka tuodaan esille uutena elementtinä molemmissa edelleen lähettämisen määritelmässä (verkkolähetysdirektiivin 2 artikla; sekä 9 artikla, satelliitti- ja kaapelidirektiivin muutos)
- selventää pykälän soveltamista koskien sitä, mikä on edelleen lähettämistä
- ohjelmasignaalin toimittamistapaa lukuun ottamatta edelleen lähettämisen kannalta tarpeelliset elementit ovat jo nykyisessä 25 h §:ssä
- ei vaikuta alkuperäiseen lähettämiseen (25 f §) eikä sekoita sen soveltamista
- pykälän soveltamisen selventäminen ehdotetulla tavalla on direktiivin mukainen ratkaisu ja vahvistaa tekijän asemaa

Tilanne 2: jos virke poistetaan,

- direktiivissä oleva lisäelementti, jota ei ole kv. konventiossa eikä EU-lainsäädännössä, jää säätämättä kansallisella tasolla voimaan
- direktiivin implementointi saatetaan tältä osin tulkita vajavaiseksi
- ei vaikuttane 25 h §:n soveltamiseen muuten kuin siten, että tavoiteltu 1 momentin selvennys jää toteutumatta
- momentin säilyttäminen nykytilan mukaisena on käyttäjien edun mukainen ratkaisu

Lopuksi voidaan todeta, että molempien tilanteiden kokonaisvaikutukset riippuvat siitä, jääkö pykälä muilta osin ehdotuksen mukaiseksi vai muutetaanko siitä jotain muuta momenttia tai osaa. Tällaista vaihtoehtoa ei tässä voida arvioida.

Tarkennuspyynnön jälkeen annettu lisävastaus 8.2.2023:

Vastaus: Kyseisten vaikutusten arvioiminen on erittäin vaikeaa, sillä niiden tekemiseen liittyy epävarmuuksia erityisesti sen vuoksi, että toimijoiden välisistä todellisista sopimus- ym. suhteista ei ole tietoa ja erilaisia käytännön tilanteita yms. Alla on kuitenkin yritetty arvioida kyseisen lauseen vaikutuksia niin monipuolisesti kuin mahdollista. Direktiivissä asiasta ei ole juurikaan mainintoja. Ne liittyvät suoran siirron ja edelleenlähettämisen menetelmien väliin tilanteisiin.

Tilanne 1, jos virke säilytetään:

Tekijät ja Tuotantoyhtiöt

- selventäisi, mitä on edelleenlähettäminen
- kun kyse on edelleenlähettämisestä, tekijät saisivat korvaukset myös niiden tilanteiden osalta, joissa edelleenlähettäjä on kiistänyt maksuvelvollisuuden ja vedonnut tapaan, jolla se on saanut signaalin; jakeluvelvoite; HE 305/2014 jossa korvausoikeus vahvistettu

- ETA-maista olevat lähetykset vain Kopiostolta (kotimaiset sallittu Kopioston kautta eli suoraa sopimista täydentäen)

Sopimuslisenssiorganisaatio

- sopimuslisenssijärjestön tehtävä on edustaa tekijöitä sopimusneuvotteluissa käyttäjien kanssa; on eduksi, että lainsäädäntö on selvää ja yksiselitteistä
- selventäisi miltä osin 1 mom. koskeva sopimuslisenssi soveltuu eli milloin luvat on mahdollista saada sopimuslisenssiorganisaatiolta; kyse on suoraa sopimista täydentävästä oikeuksien hankinnasta, paitsi, kun kyse toisesta ETA-maasta peräisin olevista lähetyksistä, jolloin luvat saatavissa vain ko. järjestöltä
- selventäisi, että kyse on edelleenlähettämisestä riippumatta siitä, miten edelleenlähettäjä on saanut signaalin edelleenlähetystä varten

Lähettäjäryitykset

- 1 mom. ei koske lähettäjäryityksiä vaan luvat hankitaan aina heiltä suoraan
- pykälässä oleva kriteeri selventäisi, että nämä eivät voisi sopia suoraan signaalin jakelijoiden kanssa vaikka lähettäjäryitykset antaisivat signaalin itse signaalin jakelijalle (jos alkuperäinen lähetys mennyt yleisölle), koska luvat muilta oikeudenhaltijoilta (tekijät/tuotantoyhtiöt) edelleenlähetysoimintaan tarvittaisiin silti; poikkeus tästä on, että lähettäjäryitykset olisivat hankkineet luvat edelleenlähetysoikeuden luovuttamiseen eteenpäin. Tämä on kuitenkin epävarma tapa saada oikeudet, sillä edelleenluovutusoikeuden tulee ilmetä nimenomaisesti sopimuksesta.
- jos lähetys ei ole mennyt yleisölle, vastaavat lähettäjä ja signaalin jakelija luvista suoran siirron menetelmällä (8 artikla)

Teleoperaattorit

- selventää, että on kyse edelleenlähettämisestä ja operaattoreiden on haettava luvat edelleenlähettämiseen, riippumatta siitä, miten ne ovat saaneet signaalin edelleenlähetystä varten, jos muut edelleenlähettämisen kriteerit täyttyvät (eli että on alkuperäisen yleisölle tehdyn lähetyksen edelleenlähetyks), luvat tarvitaan sekä ohjelmien tekijöiden että lähettäjäryitysten osalta
- jos lähetys ei ole mennyt yleisölle, vastaavat lähettäjä ja signaalin jakelija luvista suoran siirron menetelmällä (8 artikla)
- ETA-maista olevat lähetykset vain Kopiostolta (kotimaiset sallittu Kopioston kautta eli suoraa sopimusta täydentäen)

Taloyhtiöt

- ei vaikutusta, sillä taloyhtiöt ottavat yleensä signaalin ilmasta, jolloin se on edelleenlähettämistä, jos oikeuskäytännön asettamat reunaehdot täyttyvät
- jokatapauksessa direktiivi ei koske taloyhtiöitä, jotka eivät ole "edelleenlähetysoikeuksien tarjoajia" ja tämä voidaan selventää mietinnössä

Kotitaloudet

- ei suoraa vaikutusta mutta kun on selvää, että luvat tarvitaan, on kustannuksen siirtyminen kotitalouksille ennakoitavissa ja jos kyse teleoperaattoreiden palveluista

Tilanne 2: jos virke poistetaan.

Tekijät ja Tuotantoyhtiöt

- vain perusteluissa oleva määritelmä jättäisi edelleenlähettämisen epäselväksi ja mahdolliset korvaukset saamatta, kun osa määritelmästä puuttuu pykälästä
- tämä saattaisi johtaa myös siihen, että perusteluissa todettaisiin virheellisesti osaksi edelleenlähettämisen määritelmää myös se osuus direktiivien määritelmästä, joka ei koske kaapeleitse tapahtuvaa edelleenlähettämistä ("toimesta, valvonnassa ja vastuulla" -kohta);

tällöin olisi erityisten selvästi mietinnössä todettava, ettei tuota elementtiä voida soveltaa kaapeleitse tapahtuvan edelleenlähettämisen tilanteisiin

- epäselvää, miten korvaukset tällaisen väitteen esittämisen jälkeen menisi - direktiivin tavoite on kuitenkin selvittää, että sillä seikalla, miten signaali on saatu, ei saa olla merkitystä
- vaikka säännös puuttuu pykälästä, on siihen oikeudessa mahdollista vedota silloin, kun kyse täysin selvästä direktiivin säännöksestä (vaikka yleensä edellytetään kansallista täytäntöönpanoa)
- se, kenellä kanneoikeus, on nyt vireillä EUTI:ssa
- säännöksen puuttuminen lisää epäselvyyttä, miten tilanteeseen voisi puuttua

Sopimuslisenssiorganisaatio

- vain perusteluissa oleva lisäkritერი on omiaan aiheuttamaan epäselvyyttä, miten 1 mom. koskeva sopimuslisenssi soveltuu, jos edelleenlähettäjä kiistää luvan tarpeen
- direktiivin mukaan on selvää, että on kyse on edelleenlähettämisestä riippumatta siitä, miten edelleenlähettäjä on saanut signaalin edelleenlähetyksestä varten
- säännöksen puuttuminen lisää epäselvyyttä, miten tilanteeseen voisi puuttua

Lähettäjäyritykset

- jättäisi epäselväksi, voiko lähettäjäyritys määrätä siitä, mikä on edelleenlähetyksestä vain sitä kautta, että antaisivat signaalin itse signaalin jakelijalle ja sopisivat siitä
- tapa, jolla signaali on saatu ei olisi perustelujen mukaan ratkaisevaa, vaan alkuperäinen lähetys mennyt yleisölle, jolloin kyse on edelleen lähettämisestä

Teleoperaattorit

- Direktiivin edellyttämän luvan hakemisvelvoitteen ulottuvuus epäselvä, jos se säädetään perustelujen kautta
- teleoperaattoreiden on haettava luvat edelleenlähettämiseen, riippumatta siitä, miten ne ovat saaneet signaalin edelleenlähetyksestä varten
- olisi kyse edelleenlähettämisestä, jota varten tarvitaan sekä ohjelmien tekijöiden että lähettäjäyritysten luvat, jos muut edelleenlähettämisen kriteerit täyttyvät (eli että on alkuperäinen lähetys yleisölle)
- ETA-maista olevat lähetykset vain Kapiostolta (kotimaiset sallittu Kapioston kautta eli suoraa sopimusta täydentäen)

Taloyhtiöt

- ei vaikutusta, sillä taloyhtiöt saavat yleensä signaalin ilmasta tai satelliitista, jolloin se on varmuudella edelleenlähettämistä, jos oikeuskäytännön asettamat reunaehdot täyttyvät
- jokatapauksessa direktiivi ei koske taloyhtiöitä, jotka eivät ole "edelleenlähetysohjelmien tarjoajia" ja tämä voidaan selvittää mietinnössä

Kotitaloudet

- vaikutus epäselvä, jos vain perustelujen kautta, mutta jos luvat tarvitaan, voi kustannus siirtyä edelleenlähettäjältä kotitalouksille, jos nämä vastaanottavat edelleenlähetykseen sisältöä

Ensimmäisen vastauksen perusteella OKM:stä pyydettiin selvittämään perusteita sille, miksi siinä on viitattu direktiivin implementointiin, vaikka aikaisemmin on todettu, että kyseinen 25 h § 1 momenttiin ehdotettu virke ei ole direktiivin kannalta välttämätön.

Vastaus: Direktiivi on säädöstyyppi, joka edellyttää, että jäsenvaltio sovittaa direktiivin säännökset ja direktiivin tavoitteet kansalliseen lakiin. Lähtökohtana on voimassaoleva laki ja sen selvittäminen. Direktiivissä on velvoittavia osia ja näitä selvittäviä osia. Todennäköisesti missään maassa ei ole aiemmin ollut tätä elementtiä laissaan. Sitä ei kuitenkaan ole tehty pakolliseksi direktiivissä, kuten ei olekaan tapana. Määritelmät ovat kutakin säädöstä varten ja ne on sovitettava yhteen voimassaolevan lain kanssa. Jos kyse olisi asetuksesta, joka on suoraan jäsenmaissa sovellettavaa, olisivat myös määritelmät pakollisia.